

Lausunto lakimuutosluonnokseen työttömyysturvalain muuttamisesta

TYÖALLTK 24.09.2025 § 48
39/00.04.00/2025

Lausuntopyyntöjen käsittely työllisyysalautakunnassa

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue osallistuu lausuntomenettelyihin osana alueellista edunvalvontaa ja vaikuttamistyötä. Lakiesitysten lausuntopyynnöt käsitellään ensisijaisesti työllisyysalautakunnassa ennen lausuntojen toimittamista.

Työllisyysalueen lausunnot lakiluonnoksista valmistellaan työllisyysalueen asiantuntijoiden toimesta ja pyritään tuomaan lautakunnan käsittelyyn lausuntopyynnön aikataulun puitteissa. Lausuntopyynnöt saattavat tulla nopealla aikataululla ja tämän vuoksi Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalautakunnan kokousten aikataulut voivat olla eri syklissä lausuntopyyntöjen jättämisen määräaikojen kanssa.

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue päätti kokouksessaan 28.05.2025 § 3, että mikäli lakiesityksen lausuntopyynnön aikataulu on sellainen, että lausuntopyyntöä ei ehditä käsitellä työllisyysalautakunnassa ennen lausunnon jättämisen määräaikaa, tuodaan Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen lausunto lakiuudistuksesta työllisyysalautakunnalle tiedoksi lautakunnan seuraavassa kokouksessa. Kyseisen lausuntopyynnön jättämisaika sijoittui kesäkuun loppuun, jonka vuoksi lausunto tuodaan tiedoksi työllisyysalautakunnalle. Lausunto on jätetty lausuntopalveluun 18.6.2025. Annettu lausunto on esityslistassa tämän asiakirjan liitteenä.

Lausuntopyyntö

Työ- ja elinkeinoministeriö on saanut työttömyysturvan toimeenpanijoilta (muun muassa työvoimaviranomaisilta) eri yhteyksissä palautetta siitä, että nykyiset työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvun 9 ja 10 §:ssä säädetyt työttömyysturvaseuraamukset eivät tue parhaalla mahdollisella tavalla työnhakijan palveluprosessia ja työnhakuvelvollisuuden toteutumista. Tilastot ja ministeriön työnantajille tekemä kysely tukevat toimeenpanijoiden näkemystä.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa korostetaan työttömyysetuutta saavan velvoitteita. Tämän johdosta työllisyyden edistämisen ministeriryhmä linjasi 20.3.2025 työttömyysturvaseuraamusten muuttamiseen tähtäävän valmistelun aloittamisesta.

Tausta

Nykyisin työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvästä työvoimapolitiittisesti arvioituna moitittavana pidettävästä menettelystä asetetaan korvauksettomia määräaikoja ja työssäolovelvoite porrastettuna. Ensimmäinen moitittava menettely vuoden tarkastelujakson kuluessa ei aiheuta seuraamusta. Jos moitittavia menettelyjä on kaksi, työnhakija menettää oikeutensa työttömyysetuuteen seitsemältä kalenteripäivältä. Kolmannesta moitittavasta menettelystä työttömyysetuuden menettää 14 kalenteripäivältä. Jos työnhakija menettelee vielä neljännen kerran moitittavasti, hänelle asetetaan 12 kalenteriviikon työssäolovelvoite.

Porrastettua seuraamuskokonaisuutta muutettaisiin siten, että työnhakija menettäisi oikeutensa työttömyysetuuteen jo ensimmäisestä työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvästä laiminlyönnistä. Korvaukseton määräaika olisi näissä tilanteissa kestoaltaan seitsemän kalenteripäivää. Muutos korostaisi työnhakijan omaa vastuuta hakea aktiivisesti työtä ja osallistua hänelle tarjolla olevaan palveluprosessiin ja palveluihin.

Seuraamuskokonaisuus olisi neljän sijasta kaksiportainen. Jos työnhakija jatkaisi menettelyään, toisesta työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvästä laiminlyönnistä asetettaisiin kuuden kalenteriviikon työssäolovelvoite. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että jatkaessaan työvoimapolitiittisesti moitittavaa menettelyään työnhakija menettäisi oikeutensa työttömyysetuuteen nykyistä nopeammin. Samalla etuusoikeutensa menettäneellä työnhakijalla olisi kuitenkin mahdollisuus palauttaa etuusoikeus nykyistä helpommin, koska työssäolovelvoitteen kestoä lyhennettäisiin puoleen nykyisestä.

Luonnos hallituksen esitykseksi valmistellaan aikataulusyistä erillisenä hallituksen esityksenä. Ennen esityksen antamista eduskunnalle syysistuntokaudella 2025 perustelut ja säädösehdotus on tarkoitus sisällyttää valmisteilla olevaan hallituksen esitykseen työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (niin sanottu TYKE-esitys). Tällä pyritään selkeyttämään samanaikaisesti eduskunnan käsiteltävänä olevien, toisiinsa liittyvien esitysten muodostamaa kokonaisuutta.

Lakiesitysluonnoksessa esitetyt työttömyysturvaseuraamukset tulisivat sovellettavaksi myös uudessa yleistueä. Yleistukea koskeva esitys annettaneen eduskunnalle samanaikaisesti tässä esityksessä esitettyjen muutosten kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esityksen mukaiset työttömyysturvallin säännökset koskisivat jatkossa ansiopäivärahaa ja uudessa yleistueä annettavassa laissa säädettävän viittaussäännöksen perusteella myös yleistukea.

Lakimuutoksen tavoitteet

Muutosten tavoitteena on selkeyttää ja yksinkertaistaa työttömyysturvaseuraamuksia ja tehostaa ohjaavalla vaikutuksella työnhakijoiden työnhakua, osallistumista heille järjestettävään palveluprosessiin sekä osallistumista työnhakua ja työllistymisen

edistämistä tukeviin muihin palveluihin.

Muutosten arvioidaan vähentävän julkiselle taloudelle aiheutuvia sosiaaliturvamenoja noin 14,9 miljoonalla eurolla vuodessa. Lisäksi muutosten arvioidaan vahvistavan työllisyyttä noin 700 työllisellä. Työllisyysvaikutuksesta aiheutuisi arviolta noin 16,8 miljoonan euron vuotuinen säästövaikutus julkiseen talouteen.

Valmistelija Työllisyysaluejohtaja Tiina Mäenpää, puh. 040 159 2610

Esittelijä Työllisyysaluejohtaja Tiina Mäenpää

Päätösehdotus Merkitään tiedoksi.

Asian kokouskäsittely

§:ää 48 (Lausunto lakimuutosluonnokseen työttömyysturvalain muuttamisesta) käsiteltiin myös §:n 49 (Ilmoitusasiat) jälkeen.

Päätös Hyväksyttiin.